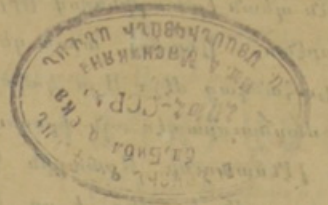

ԼՈՒՍԱՔԵՐ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏՄԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՀԱՅԵ
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՍԱՔԵՐ ԻՐԵՂՐԻ
ԳԱՀԻԼԷ
Administration du journal armenien
LOUSSAPÉ
Boite Postale 868 Le Caire (Egypte)

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
Եղիարտու Արտասանման
ՈՂՁ ԴՐՁ
Տարեկան 100
Վեցամսեայ 50
Եռամսեայ 25

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Նամակ և դրամ զրկել վարչութեան հասցեն
Չեապիրաները եւ չեա դարձաւիր
Ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ
Խմբագրատունը կը գտնուի Մանսուր Փաշա խօրիմ, քրտմանկի
գոհն վրայ

ԼՈՒՍԱՔԵՐԻ
Օ Ր Ա Ց Ո Յ Ց Ը

12. 16 Ձուրի

Ինչ կը փափաքէս որ զուտկդ
լինի՝ դուն ինքդ եղիր:

Ուր. 17 Ձուրի

Խոսքդ մութհակ թող ըլլայ:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԵԶԵԱՆՑ

Կարապետ Եզեանցի մահով կ'ան
հետանայ Ռուսահայ մեծ դէմք մը որ
թէ եւ չունէր Լորիս Մելիքի, Այ-
վազյանի կամ Տէրեհանի փայլը,
բայց աննշմէ աւելի մատուցէր
մեր հարկանին. հետեւեալը անոր
թողած պարագը երկար ատեն
ըզ-
գայի պիտի մնայ ազգային շրջանա-
կին մէջ:

Ռուսական մայրաքաղաքին և առ-
բով կայսրութեան հայերուն մէջ
կարապետ Եզեանց իր ընկերական
գիրքովը իշխան Արմէնի Լազար-
եանցէն ետքը կ'ուզար վերջին ա-
տենները, բայց իրական գործունէու-
թեամբ կը գերազանցէր իր շուրջը
ընկերներէն և վեր կենդանի շունչ
էր որ կ'ոգեւորէր հայ ընկերութիւն-
ը, իմաստուն Ալեքսան Էր Եր Կա-
ռաջնորդէր անձանցի ու փանդայից
միջավայրերուն մէջ:

«Եզեանցին գրենք, Եզեանցի
խորհուրդ հարցնենք»,- այս բառերը
գրեթէ միշտ կը կրկնուէին, և ո՛չ
միայն Էջմիածնի և Թիֆլիսի պէս
առաստայ կեդրոններէ, այլ և Թիֆլի-
սիցէն և արտասահմանէն գիտու-
նէր կ'ըլլային իրեն, ծանր պա-
րագներուն ներքեւ Ե. Եզեանցի ազ-
գային շատ մը կենսական ձեռնարկ-
ներ Եզեանցի խորհրդակցութեամբ
կ'որոշուէին, Մայր-Ալեքսան անանով
առա կատարութեան ուղղութեամբ
շատ խնդիրներ անոր նախաճառու-
թեանէն կ'անցնէին, և ազգային վը-
տանդները հետաքննելու ծրագիրներ
անոր օգնութեամբ կը կազմուէին:

Փորձառու, հետաքնն, խորագէտ,
երբեմն խիստ ու յամառ՝ բայց ուղ-
ղադատ ու անշահախիղիք անձ մը
էր նա. հանրային կարծիքի հոսան-
քէն չէր մղուեր, ցոյցերէ և վայրկե-

նական ուղեւորութիւններէ չէր ա-
խարժեր, և նորամուտ տեսութիւն-
ներու և խոր անձգութիւններու
դէմ ազդեցին եկեղեցիի զօրեղան
կը պաշտպանէր: Իր հակառակորդ-
ներն իսկ, որ զինք կը քննադատէին
իրեն «խիստ պահպանողական» հայ
մը՝ հիացումով կը խոստովանէին ա-
նոր մաքուր ազգասիրութիւնը:

Եզեանցի մատուցած շատ մը
ծառայութիւնները թերեւս անձանցի
ժողովուրդը տեսնուած են. բայց անոր
կրթական և դրական գործունէու-
թեանց արդիւնքները մշտակայ յի-
շատակարարներն են իր անունը:

Նա բոլոր ուժովը աշխատած է
հայկական կրթութիւնը աւարածելու:
Իր ջանքերով հիմնուած են Թիֆլիսի
Յովնանեան Աղջկանց վարժարանը և
Նոր-Նախիջևանի հայկական դպրոցը,
իր յորդորներով գրեւծ են այլևայլ
ազգոգում կառուցելու և իր միջնոր-
դութեամբ բարեբարութեամբ են շատ
մը հայ ուսանողներ:

Իսկ Թիֆլիսի հայկական վրայ՝ մաս-
նաւոր հոգածութիւն ունէր հանգու-
ցեալը: Մի կողմէ Սանատրեան անոր
թերագրութեամբ էր որ իր 60,000
ռանկի յատկացուց կարնայ մէջ հայ-
կական վարժարան մը հիմնուէր: Եզե-
անցի անոր խորհրդով էր որ Յովնանե-
անցի դրամագլուխը Ե. Եզեանցի
կէտ մըն է որ Ռուսիոյ կրթական
նախարարի խորհրդական մը, քան
հինգ տարի առաջ ազգական նախա-
տեսելով՝ կ'աշխատի և կը յաջողի
Ռուսահայտանակ հայերու դրամա-
կացնելու Թիֆլիսի հայկական կրթութեան:

Թիֆլիսի հայերուն օգնել, ա-
նց մատուց և անտեսական գորդա-
ցումին օյժ տալ, գաղթեալ կանուխեանց
տուֆէն անել, և «նոր կատարածնե-
րի անգի չը տալ»,- այս խրատները
ուղղած է Եզեանց ամեն անց որ
իր գաղափարը հարցուցած են ազգի
ազգային վրայ: . . .

Եզեանցի պատմական և բանա-
սիրական աշխատասիրութիւնները,
որոնցմով և բարձրական համբաւ մը
չինձ է արդէն՝ կ'ազդեցուցանեն իր
խոր հմտութիւնը և սուր գաղափար-

թիւնը: Իր հայերէն հրատարակու-
թիւններէն՝ յիշենք «Եզեանցի միտքի
հայոց Լեհաստանի ընդ եկեղեցւոյն
Հոսմայ» և «Դարդիւ ժամանակա-
գրութեան» իր յատկաւորան գրած
տեսութիւնը որուն մէջ պայծառ գոյ-
ներով կը պատկերացնէ Եզեանցի
հայկական իշխանութեան ծագումն
ու անկումը, թէ եւ իր ջերմ ազգա-
սիրութիւնը տեղ տեղ ազգած ըլլայ
եզրակացութիւններուն վրայ:

Իսկ ռուսերէն լեզուով ի լոյս հա-
նած մեծագոյն գործն է «Պատմութեան
Սանատրեան» իր յատկաւորան հայ
պարբերութիւնը հայ ազգի հետ
պատմական իրողութիւններու և պաշ-
տանական վկայութիւններու վրայ հիմ-
նուած, որուն մէջ կ'ուզէր Ե. Եզեանցը
նեն հայոց վերջին դարերու պատ-
մութիւնը, միտ կ'ուզէր կը յիշենք
և կը հաստատեն հայոց մատուցած
ծառայութիւնները ռուսական պետու-
թեան, և անուղղակի կը գաղափար-
տեն Ռուսիոյ հիմնական հայահա-
րադարձականութիւնը:

Ռուսական բարձր շրջանակներու
մէջ անձանցի չէր Եզեանցի հայ հո-
գին, բայց նա պատկառելի եղած էր
իրեն լուրջ և զիտական մարդ, և
դեռ անցած տարու Նոյեմբերի 6ին
պետական բարձր աստիճանաւորներ
հայ հատարակութեան հետ միասին
տոնիցին անոր յիմնամաս յարեւանը:
Թարգմանով ու երախտագիտու-
թեամբ յիշենք կարապետ Եզեանցի
անունը:

* Ընհան Դարդիւ լատին քահանան
Երուսաղէմ ուխտաւնացութեան առթիւ
Գահիրէ գալով կը ծանօթանայ մեր վերջին
Լեւոն թագաւորին հետ որ բանտարկուած
էր այս տեղ, և Երուսաղէմէ վերադարձին
իրեն խոստովանահայր թաղեալ ետքը Լեւո-
նի կողմէ կը զրկուի Երուսաղէմ այլ և այլ
արքունիքները և կը յաջողի Սրակոյի թա-
ղաւորին միջամտութիւնը ձեռք բերելու Լե-
ւոնի ազատման համար:

Դարդիւ գրած է հայոց ժամանակա-
գրութիւն մը, որ նա լոյս կը տփռէ Կիլի-
կիոյ թագաւորութեան վերջին 35 տարի-
ներու զեպքերուն վրայ: Զեպքերը գանուե-
ցա Երուսաղէմ մէջ և Եզեանցի առաջա-
րկութեամբ խորէն նարպէյ Սրապանէն հա-
յերէն թարգմանուելով հրատարակուեցաւ
ի Բեկերսպուրի:

Տխար «Արմենի»-ի յուշածին
շարունակութիւնը յառաջիկայ թուով:

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԼՈՐՏ ԲԵՐԶՈՐՆ ՍՈՒԼՔՆ ՀԱՄԻՏԻ ԴԷՄ

Գրեց Նախկին-Կոնստ

Այսօր Համիտ զէջ օրերու թաղած
է: Ռուսիոյ աղէտներն ի Մանսուրիա, և ա-
նոր ներքին խռովութիւնները՝ երկիւղներով
կը պաշարեն զինք, որովհետեւ նա կը
հասկնայ թէ ցարութիւնը իր ժողովրդի
հանրային կարծիքին առջեւ պիտի հար-
կադուի: Դաշապոյն Արեւելքի մէջ իր կը-
րած վարկաբեկութեան փոխարինութիւնը
հետեւեալ Պաշտօններու և ժողովրդի
մէջ, և թէ հիմա այլեւս ո՛չ կարողութիւն
և ո՛չ փափաք ունի ստանձնելու Պաշտօնի
Մակեդոնիոյ և ուրիշ Բալկանեայ նա-
հանգներու ապստամբական գործունէու-
թիւնը: Բնիկ դատ, Արեւմտահայերէն
տեսակետէն՝ այնչափ նմանութիւն կայ Ռու-
սիոյ և Թուրքիոյ կառավարութիւններուն
էտեղեւ իրենց անձեռնմխելով որ հի-
մա Մոսկովեան կայսրութեան վրայէն
անցնող ժողովրդական ապստամբութեան
ալիքներուն ազդակը կը հասնի բաւիշա-
հին տիրապետութեան մէկ ծայրէն միւսը:
Թէեւ Ռուսիան Թիֆլիսի ժողովրդական
թշնամին նկատուած է միշտ՝ ասոր հետ
մէկ տեղ՝ այսօր չկայ մէկը որ Այսօր
Համիտն աւելի փափաքող ըլլայ Ռուսիոյ
բանակներուն Մանսուրիոյ մէջ յաջողու-
թեանը և երկրին մէջ անոր յուզումներուն
խաղաղացմանը:

Այդպիսի և որ Ռուսիոյ տեղը անցած
է իրեն առարկայ զեպքեր երկիւղելու Մու-
թանը Այսօր կ'ուզէր կը տեսնէ ամենէն
մեծ վտանգը, եթէ ոչ Ռուսահայ կայս-
րութեան դէմ, ամեն պարագայի մէջ իր
զերդատանին դէմ, և կը զգայ սա իր
զարթնելու թէ Ռուսիոյ զօրախումբները
Այսօր համար պատահութիւններ են և
թէ ցարութիւնը, զինուորական և ներքին
ձախուղութիւններէ միանգամայն ջանջա-
խուած՝ ամեն մէկ նոր աղէտին հետեւան-
քով աւելի անգոր կը թայ գործելու իրեն
խոչնդատ մը Մեծն Բրիտանիոյ նպատակ-
ներուն դէմ:

Մյուս նպատակներուն գործադրին է
Լորտ Բերզոն Ռուսիոյ կը տեսնէ թէ նոյն իսկ
հեղինակն է անոր բայց եւ շատ աւելի
հակամետ եւ գաղափարին յղացուելով

բազմաթիւ կալիքներ ալ չհանալի պաշտօնարանին, որ Անգլիոյ Արտաքին Գործոց նախարարութեան Հնդկական օրինակն է, և որուն պեան էր տարիննրով Մեր Մօր-դիմբը Տըրքիոյ, Անգլիոյ արդի գետնաւոր Միաց. Նահանգաց մէջ Այս կարծիքը կը գործնայ մասնաւորապէս այն իրողութեամբ որ Լորտ Լէնստաունի Արտաքին Գործոց նախարար ըլլալն ի վեր է որ Անգլիոյ կառավարութեան Արեւելեան քաղաքականութիւնը աւելի դործոն և աւելի յանդուգն եղած է: Լորտ Լէնստաուն Հնդկաստանի փոխարքայութեան շրջան մը բուրբեց, և հոն դառնաւ միջոցին՝ կալիքներով Արտաքին գործոց պաշտօնարանի գործերուն խորապէս հետաքրքրեցաւ, և յատուկ ուղղութեամբ մը պատրաստեց մարդիկ որոնք Հնդկական քաղաքային պաշտօններուն ընտրեալներն են: Ասիէ դատ, ինքը եղաւ որ այդ պաշտօնարանին նպատակները և ձեռնարկները իր վրայ մարմնացուց և Արտաքին Գործոց նախարար ըլլալն ի վեր իր ձեռքն եկած ամեն բանը ըրաւ այդ դաշտաբար տարածելու և անոր գործադրութիւնը յիշատակելու: Եւ իրապէս Լոնտոնի և կալիքներով Արտաքին Գործոց պաշտօնարանները միտակց կը գործեն ամենակատարեալ ներդաշնակութեամբ մը: Անգլիական շահերուն համար անհուն առաւելութիւններով, և լատենդիակ շրջանակներուն մէջ յայտնի է որ Լորտ Քլարկն մայր-երկրի դաշտին մէջ Հնդկաստանի նախարար Սենդ Ժօն Պրօսթրիկէն աւելի Լորտ Լէնստաունին աջակցութեան կը դիմէ:

Հնդկաստանի կերպով խօսեալով կալիքներով Արտաքին Գործոց պաշտօնարանին զխառնոր նպատակակէտն է՝ Հնդկաստանի մէջ զօրացնել Անգլիոյ իշխանութիւնը ինչպէս նաեւ անոր գերակշիռ ազդեցութիւնը Հնդկական շրջանակին բոլոր հպատակ և անկախ իշխանութիւններուն վրայ, և չեղած քաջանել այնպիսի ճիգերը որ Եւրոպական Պետութիւններէն կրնան գործադրուի մայր հայրենիքին հետ հաղորդակցութեան գիծը վտանգելու կամ Ասիոյ բնիկ իշխաններուն կամ ցեղերուն միջև հակամարտական միջոցներով իրենց լարերու նպատակով: Արդ, Հնդկաստանի մէջ ամենէն զօրաւոր տարրը այն է որ հոգեւորապէս խառնութեան հրապարակ է: Անգլիոյ հաւանքէն 80000000 ժողովուրդը հպատակներ ունի Տեքսասի թերակղզիին մէջ, 30000000 ալ յիւրիկէ: Արդարեւ, ի՞նչն Ռիտանիա, աշխարհիս ամենէն մեծ մահաւատական պետութիւնն է, առանց բացառութեան, և մարգարէին հետեւողներուն մէջ՝ ուրիշ որեւէ քրիստոնեայ պետութիւնէ աւելի վտահաւորութիւն և համակրութիւն չաճած է, շնորհիւ այն կրօնական թողաւորութեան զոր կառավարութիւնը ցոյց կուտայ, և այն յարգանքին զոր իր տէրութիւնը և ժողովուրդը կրնան իրաւով կրօնական նախապաշարութեան օրին և ձեւերուն, Ա. Գիլքը չը բռնադատելով անոնց որոնք Գուրանէն կ'սպասեն իրենց հոգեւոր փրկութիւնը: Այն օրէն ի վեր որ Հիւստանի վարչութիւնը Արեւելեան Հնդկաստանի Բնակչութիւնէն կ'ազատէ անոնց: Տեքսասի մահաւատական իշխաններուն և ժողովրդին կատարեալ վտահաւորութիւնը ապահովուած է, և ութուն միլիոն մահաւատականներն են որ կը կազմեն Հնդկաստանի ողնայարը, թէ զինուորական և թէ անասական իմաստով: Վերահասութիւնը փոխադարձ է, և այն ամպերը

որ եկան վաղանցուկ կերպով մթադնելու: Գոյոյ Հիմակուան Մայրամին ազդեցութեան արդիւնքներն են:

(Դարձնակելի)
Boston Transcript
ԹԱՆՔՈՒՄ

Կ. Պոլսէն «Էքօ տը Բասի»-ին կը հաղորդեն որ նախարարական փոփոխութիւնը օրըստօրէ հաւանական կը դառնայ: Հիմա մայրաքաղաքը հրաւիրուած են Պէյրութի, Գամասկոսի, Հալէպի, Կարինի և Արշիպեղագոսի կուսակալները: Լատենդիակ անձեր կը հաւաստեն որ Սուլթանը կը փափաքէ խորհրդակցութիւն մը ունենալ և Ռուսիոյ կրած ձախողութեանց հետեւանքով իր պետութեան համար նոր քաղաքականութիւն մը գծել:

Թիւրքերը զէշ աչքով կը նային օտարներու՝ իրենց ներքին գործերու միջամտութեան վրայ և ճարտի յաղթութիւններէն քաջակրօնած՝ կ'ուզեն զէմ դնել Եւրոպական պաշտօններուն:

Նոյնպէս, կը անհետի որ Սուլթանը հիմա տեղեկ է իր ժողովրդին ընդհանուր դժգոհութեան, և կ'ուզէ ընդհանուր փոփոխութիւն մը մտցնել իր քաղաքականութեան մէջ: Այնքա՞ն շարժում, անհամաձայնութեան մը հետեւանքով շէյխիսիսլամը ամբողջ մէկ ցերեկ մեծ-վէրիութեան պաշտօնը կատարեց, բայց Ֆէրիտ բաշա նորէն անցաւ իր պաշտօնին զուտը:

Ա. Ն. Դ. Ի. Ա.

Այս տարի «Հիւանդանոցի կիրակիին» առթիւ Լոնտոնի եկեղեցիներուն մէջ հանգանակուած է իբր 50000 ոսկի: Բարեւոյն անձ մը կ'առաջարկէ 25000 ոսկի նուիրել իր կողմէ, եթէ հանգանակութիւնը 100000 ոսկիի հասնի:

— Ուէսթլեյսն բողոքականներուն համար Ուէսթլեյսի թաղին մէջ պիտի շինուի նոր եկեղեցի մը, Վերածնութեան ոճով (Քրիստոսեան): Ծախքը պիտի ըլլայ 140000 ոսկի:

Այսպիսի թաղաւորը մեկնեցաւ Անգլիայէն: Երբեք թաղաւորը իրմէ ընդունեց Սպանիական վաշտի մը առաջին գնդապետութիւնը, և խոստացաւ Սպանիա այցելութիւն մը տալ փոխադարձաբար:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պանտրմայի Առաջնորդ Տ. Թաթաւ վարդ. ի պաշտօնավարութեան զէմ բազմատորադիր հանրագրութիւն մը ղըրկուած է Պատրիարքարան:

— Պէշիքթաշի Մաքրուհան վարժարանին տանիքը վերջին մեծ մերիկէն վերանաւած ըլլալով, 360 ոսկիի ծախքի մը կը կարօտի նորոգուելու համար:

— Միզ. Հիւանդանոցի նոր թեկն շինութեան ծախքը հոգացող երեք անձանց անունները պիտի արձանագրուին իրենց շինած մասերուն վրայ, և եկեղեցին շինող չորրորդ անձին անունն ալ նոր եկեղեցիի ճակարկն վրայ:

— Երուսաղէմի Սթոնի հայրենիքը Յաննաթանովին պաշտօնը գծող հրաշանցը տասը յօդուածներէ կը բաղկանայ: Հրաշանցի գլխաւոր տրամադրութիւններն են որոշ կերպով հասկնալ թէ ի՞նչ կալուածներ ունի վանքը, և որքան, ի՞նչ տեսակ մատակարարութիւն ըլլալու է դասուց հասութեան ընկելու և արժէքը բարձր

պահելու համար և վերջապէս ի՞նչ միջոցներ խորհելու է զանոնք ապագայ անտեղութիւններէ փրկելու համար:

— Պոլսոյ Ռոպէրթ Գօլճի և Հօմ Սթուլի Տնօրէնութեանց հրաւիրանօք, Ս. Պատրիարքին կողմէ երեք վարդապետներ ներկայ դառնուին են նոյն երկու վարժարանաց շրջանաւարտներու վկայականաց բաշխման հանդէսներուն:

— Ստանայի Առաջնորդ Տ. Մուշեղ վարդ. գրած է Պատրիարքարան որ քաղաքային համար յատուկ վարդապետ մը ղըրկուի իրեն, որուն պատասխանուած է թէ առ այժմ կարելի չէ իր խնդրանքին գոհացում տալ:

— Հայ-Հոմեականաց Պատրիարք Ստեփաննի Սթաւրոս վարդապետը կը խնդրէ իրեն շնորհուած Ա. կարդի Մէծիտիէ պատանշանին առթիւ երախտագրութիւն յայտնելու է Սուլթանին:

— Պայազլիտէն զանգատադիր հասած են Պատրիարքարան՝ տեղւոյն Տ. Ներսէս քահ. Բաջրերունիի մասին:

— Մուշի Առաջնորդարանը գրած է Պատրիարքարան թէ վիճակին եկեղեցական աւերակներ գործերը երեսի վրայ կը մընան:

ՍԱՐՍԱՓԸ ՄՈՒՇԻ ՄԷՋ

Մուշի Մայիս 1 թուականով «Բրօ Մրմէնի»-ին ղըրկուած նամակի մը մէջ կարս ղըրդի կոնիւն նկարագրութեան նորը՝ կը կարգանք հետեւեալ տողերը:

«Այս կողմը Մահաւատականներուն մէջ մեծ տպաւորութիւն և սաստիկ յուսում յառաջ բերաւ: Գիւղին ենթարկուած կորուստներուն վրայ մանրամասնութիւններ չունինք: Իմացանք որ քսան անմեղ մարդիկ և երկու կիներ կամ աղքատներ ըստ պաննուած են: Գիւղը կործանուեցաւ, տունները և եկեղեցիները թալանուեցան: Բնակիչները ցրուեցան, երիտասարդներն ալ հարկադրուած են թափառական շրջելու: Կառավարութիւնը խուզարկութիւններ կ'ընէ Մուշի գաւառին մէջ: Բրուուած է որ ասկէ ետքը այն ղըրդը ուր որ ֆէտայիներ գտնուին՝ ուրակոծուի: Երկու օր տոաջ թնդանթներ բերուեցան: Գրգռաղաճի երկու ղըրդերը, բայց ֆէտայի մը չը գտնուեցաւ հոն: Հայերը ջարդուի սպանալիքը նորէն կը սկսի: Մահաւատականները կը պատրաստուին: «Ճանաչեալ» ներուն մէջ նոր ընկերներ կը մտնեն խուժանէն և զօրքերէն: Հայերը սարսափահար են: Եթէ կառավարութիւնը թոյլ տայ՝ կոտորածը անխուսափելի է:

ԿՈՎԿԱՍԻ ԶԱՐԿԵՐԸ

Ժընէվ, 3 Յունիս. Կացութիւնը խիստ ծանր է Ռուսական Հայաստանի մէջ:

Կովկասի մէջ յեղափոխական գործունէութիւնը ջատախու համար Ռուս կառավարութիւնը զանազան ազդուիւններու միջև կ'ոյնուի: Թուական մը բացաւ: Մահաւատական խուժանը, ոտակականութեան պաշտպանուած, կը կազմակերպէ կոտորածներ և աւարառութիւններ, Ռուսական Հայաստանի ամբողջ տարածութեան վրայ: Պաքուէն յետոյ՝ ահա Եւրոպ, Չանկեղուր, Ճիւղանշիր, և Երեւան կ'ողողուին արիւնով:

Կառավարութիւնը կ'աշխատի թունաւորելու Հայոց և վրացաց լատ յարաբեւութիւնն ալ:

Հայոց և Մահաւատականաց միջև կը սկսի կը շարունակուի:

Երեւանի մէջ Յունիս 5ին թաթարները յանկարծ յարձակեցան Հայոց վրայ: Ի՞նչը հայեր սպաննուեցան: Թիւրքերէն մէկ հոգի սպաննուած և երկու վիրաւորուած կայ: Եւսիս Երեւանահեղ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ զխառն փողոցին մէջ: Խալամ մը կրակ ըրաւ հայու մը վրայ, կոխ մը սկսաւ: Հայոցմէ մէկ հոգի ըստ պաննուեցաւ և մէկ հոգի վիրաւորուեցաւ: Թիւրքերէն՝ քառասուն սպաննուած և վիրաւորուած կայ: Կողմը կը շարունակուի:

Երեւանի մէջ, 11 Յունիս. Երեւանի կոտորածը երեք օր տեւեց: 31 սպաննուած և 42 վիրաւորուած կայ: Այս վերջիններէն 5 հոգի մեռան: Հայերու նետած մէկ ոտմը 10 հոգի սպաննեց առն մը մէջ: Կոտորածը զաղբեցաւ այն ատեն երբ զօրքերը սպաննացին կրակ ընկելու: Դատարկաշրջիկներ փորձեցին հրկէ՛ ձգել պաղարի մը մէջ:

Կէշ Լուրեր կը հասնին մօտակայ գաւառներէն ուր Հայերը զուր տեղ զէնք կը խնդրեն իրենց ղըրդին: Ապշտպանելու համար: Ամեն կողմ աւերած և սով կը տիրէ: Կը վախցուի քրիստոնէր յարձակում մը պիտի ընեն:

Ժընէվ, 12 Յունիս.

Ջարական անգղի քաղաքականութեամբ յառաջ եկած կացութեան սարսափը երեւակայեւ կարելի չէ: Թաթարներու և Հայերու միջև արիւնահեղ ընդհարումները կը շարունակուին: Ռուսիականութիւնը վայրենաբար Հայոց ձեռքէն կը խլէ իրենց ղէնքերը, մինչդեռ թաթարները ամեն ապատութիւն ունին ղինուելու:

Պաքուէի մէջ մահաւատական խուժերը, որոնք քաղաքին տէրը դարձած են, բոնի կ'արդիւնէ հայ, վրացի և ռուս գործաւորներուն գործադուրը:

Երեւանի մէջ երկու քօղաք սպայներ թաթարներուն կը սովորեցնեն ղէնքի գործածութիւնը:

Շրջակայ բազմաթիւ ղըրդեր արշտը կուած են:

Թիֆլիսի մէջ, ոտակականապետը թաթար և ռուս խուժերը կը ղինէ, զանոնք Հայոց վրայ մղելու համար:

Օրտուպատի և Եւրոպիի գաւառներուն մէջ մահաւատական հրոսախուժեր երեւցան:

Վաղաքներու մէջ բնակիչները արտօնութիւն կը խնդրեն ինքնապաշտպանութեան համար քաղաքազօրքեր (միլիս) պատրաստելու:

(Pro-Armenia)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԼԱԶԱՐԱՆ ԶԵՄԱՐԱԿ ԲԱՆԻԿԵԼԵՆ
ԼԵԶՈՒԱՅ, ՄԱՌԿԱԿԻՍ

Պեա. Խորհրդ. Գանիէ Գաբրիէլեան Գանանեանի Մրցանակի Բարձրագոյն Հաստատուած Կանոնագրութեան 7րդ յօդուածի հիմամբ Լազարեան ճեմարանի Մասնադիտական Գաւառանքի Խորհուրդը իւր 1905 թ. Ապրիլի 5ին կայացած նիստում վճռեց յայտարարել ի գիտութիւն մասնագէտների առաջիկայ «Երկու» նիւթը՝ «Երկու» մրցանակի համար, իւրաքանչիւր 1000 բութի:

Ա. — Հայ գաղթականութեան պատմութիւնը հանգրձն իւրաքանչիւր գաղութի պատմական տեսութեամբ:

Ժեմար՝ սկսած Հայ Արշակունիների անկումից մինչև մեր օրերը:

Բ.— Հայերի և վրացիների քաղաքական և կուլտուրական փոխադարձ յարաբերությունները՝ հին մասնականներից սկսած մինչև վրացական միանալը Ռուսաստանի հետ:

Հետազոտություններ կարող են ներկայացուլ Հայերէն կամ Ռուսերէն, Յւրաններէն կամ Գերմաներէն:

Լատգոյն Հետազոտություններ յիշեալ Կարգանչի նիւթի մասին կը պարզեաւորուի Խորհրդի կողմից հազար (1000) բուրի մրցանակով:

Եթէ առաջին կամ երկրորդ նիւթի մասին ներկայացրած Հետազոտություններէց երկուքը հաւասար արժանաւորութիւն ունենան, Խորհրդը կարող է բաժանել մրցանակը երկուսի՝ հեղինակներէ մէջ:

Հետազոտությունները պէտք է ներկայացուին ոչ ոչ քան 15 Սեպտեմբերի 1907 թ.:

Վերահասու՝ Ճեմարանի՝ Վ. Մ. Բ. Մ. Վարտուղար Խորհրդի՝ Ա. Խ. Ա. Մ. Մ. 30 Ապրիլի, 1905 թ.

Մոսկուա

ՏԵՂԱԿԱՆ

Էջմիածնի հանգանակիչ Յանձնաժողովս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Ս. Տ. Բակուր Էջմիածնի Ներքին Իր. Օր. Վիլյամովի Բախչալեանի հետ նշանագրութեան առթիւ իր բարեկամաց ուղղելի ազգագրերու փոխարէն՝ հարկը դր. ողջ բարեհաճած է նուիրել Յանձնաժողովիս: 28 Յունիս 1905 Նահագահ՝ Ա. ՔԱՀ. ՇԱՀԱՅԵԱՆ

— 0 —

Տխրալի անակնկալ մը Արարիկիցի ազգայններուն՝ սրունց մէկ հայրենակիցը, Մահտեսի Մարտիրոս Տ. Մարկոսեան, անցեալ կիրակի իրկուն կաթուածահար մեռաւ բաղնիքին մէջ, ու թաղումը կատարուեցաւ երկուշաբթի, խումբ մը Արար. կիրցիներու յուղարկատրական թափօրով:

Հանդուցեալը իբր 50 տարեկան էր, և ամուրի մնացած՝ քիչ մը հայ դժբախտութիւններուն բերեամբ: Առանձին քիչ շատ շահ տեսած, և ութը տարի առաջ Պոլսէն Գահիրէ ապաստանած էր կոկիկ գումարով մը. բայց ինք՝ արեւելեան տիպ, գործէ աւելի խօսքի մարդ, չէր կրցած ունէ գործի մը ձեռնամուխ ըլլալ, ու դանդաղօրէն սպասած էր որ զրամը սպառէ՝ թշուառութեան բաժակէն քամելու համար...

Բայց շատ բարի ու ազգասէր մարդ մը եղաւ ինք. իր կեանքին գեղեցիկ կողմերը ըլլալով ընկերակցութիւն և հաւատարմութիւն: Զուարճալի ու զուարճացող մարդ մը, որ ընդհանրապէս Զինիչ անունով ծանցուած էր, որովհետեւ մարդերն ու իրերը քննել ու գննելու տարօրինակ եղանակ մը ունէր և իր շատախօսութեամբը բնաւ չէր ձանձրացնէր զինքը ունկնդրողներու շրջանակը, որ հիմա ցաւալի պարագայ մը թողած է «Հանի Զինիչ» խեղճ մարդ... Ս. Օ.

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Հանրային կրթութեան նախարարութեան կողմէ ծրագրուած այլալը բարեփոխություններու հետեանքով երկրորդական վարժարաններ ընդունուելու համար զիմող ուսանողներու թիւը հասած է 1033ի,

մինչդեռ անցած երեք տարիներու միջին թիւը 509ի հասած էր: Կը կարծուի թէ այս թիւը աւելի պիտի բարձրանայ:

— Գահիրէի Ֆրանսական հիւպատոսի նախագահութեան ներքե՝ Շուպրայի Ֆրէրներու Գօլֆին մրցանակարարչութեան հանդէսը կատարուեցաւ երկուշաբթի օրը, իսկ Ֆակկալայի Ժան տ'Մորը զարդըին հանդէսը երէկ:

— Մօսկուայի Երազիւր բարեգործական նպատակներով կազմակերպելի վիճակահանութեանց ընծայուած զիւրութեան մասին խօսելով հետեալ զիւրութիւնը կ'աւելցնէ:

«Կը ցաւինք որ այս զիւրութեան շնորհիւ Աղեքսանդրիայի խումբ մը մարդիկ թոյլտուութիւն ստացած են վիճակահանութեան մը՝ յանուն հրէական արհեստական ձրի վարժարաններու, միմիայն այդ ընկերութեան նախագահին վկայութեամբը, և առանց ուրիշ հարցափորձի: Մակայն Աստուած գիտէ թէ այդպիսի վարժարան մը կ'այ Աղեքսանդրիոյ մէջ»:

Ի Ր Ա Ք Ա Ղ

ԴԻԱԿԵՆԵՐԸ ԿՐԱԶՈՅԻ ՎԵՐԱԾԵԼ

Յայտնի է որ տեղ տեղ ընդունուած է դիակերպութիւնը, որ է մեռելները փոխանակ թաղելու՝ փութի մը մէջ այրել և անոնց մոխիրը պահել:

Գահիրէի քաղաքային գերեզմանատան միջազգային ընկերություններն ալ մօտերս կատարվումներն արտօնություն ստացած էր իր գերեզմաններին մէջ փառ մը շինելու:

Հիմա Գօլֆին քաղաքէն դիտնական մը կ'առաջարկէ բոլորովին նոր եղանակ մը որով վերջ պիտի գտնեն մեծ քաղաքներու մէջ գերեզմանների հողեր գնելու դժուարությունները և քաղաքներու մօտ թաղուած մեռելներուն առողջապահական անպատեհությունները:

Ահա այս է եղանակը— Մարմինը գնել կրածոյէ շինուած (աւաղէ և կիրէ շաղախում) կազաղի մէջ որուն կափարիչին վրայ ծակ մը ըլլայ: Այս ծակէն թափել շուտ պնդացող կրաշաղախ, եթէ ուզուի վրան քիչ մը դաճ աւելցնելով, որով կարծրացումը անմիջական կ'ըլլայ: Փորձը ցոյց տուած է որ նմանելու նոր սկսած դիակները՝ կը լեցունին հեղուկ կրաղիւսէ (չիմէնթօ) գոյացած բնակայծարական թիւղէն (ասիտ սիլիսիթ) և կիրէն, և ժամանակ անցնելով՝ կամաց կամաց կը սկսի իրական քարացում մը:

Մարմինները՝ իրենց նախնական ձեւին մէջ այս կերպով աւելի լաւ կը պահուին քան թէ դժուարելով: Գրութեան հեղինակը դիտել կուտայ որ կաթոլիկ կրօնի տեսակէտէն թաղումի այս եղանակը դիակերպութեան պէս սրբապղծութիւն չէ:

Աւելի արտասովորն է ըստ հեղինակին, այս մեռելապահուածներէն շինել յիշատակարաններ կիրկուպեան և փարաւոնեան տաճարներուն պէս: Այն եւս գերեզմանները, հապա կ'զիպտական բուրբուր, մեռելներուն անուններովը և տապանադրութիւն: Այս նորաձեւ գերեզմաններուն մէջ կրնանք պատկել, շրջապատուած հաւերի հազար նախնիներէ որոնք այս կերպով աւելի պակաս տեղ պիտի գրաւեն, քան թէ գերեզմաններու մէջ հորիզոնական մակերեսովի վրայ պատանդուած: Այլ եւս ողջերը անհանգիստ չպիտի ըլլան մեռածներէն:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔ

ԲԱՑ ԵԱՄԱԿ

Այս Պատ. Գաղաքական Ժողովն:

Կ'իմանանք որ ազգային կալուածներէն Էդիֆիսի սպասարկէն (600 ֆէտտան) վարձու տրուած է, կրկին հին վարձակալին, Ֆէտտանը 470 դրուլի:

Արդեօք լաւագոյն չէր աճուրդով վարձու տալ, ինչպէս որ ընդունուած սովորութիւնն է, բոլոր հանրային սեփականութիւններու համար, որով թիրեա մրցակիցներ աւելի բարձր գնով մը վարձէին: Բ. լաւագոյն չէր սպասել որ Պետրոս Էֆ. Կարապետեան ապասարկէն մասին ուսումնասիրութիւնը կատարէր, ի նկատի ունենալով թէ Պետրոս Էֆ. Կարապետեան ամենէն ձեռնհաս անձնաւորութիւնն է մեր ազգայնոց մէջ կալուածական գործոց մասին՝ և թէ անոր առաջարկը զուցէ ապասարկէններուն եկամուտները աւելցնէր: Գ. Լաւագոյն չէր որ կալուածոց հոգարարութիւնը ամբողջութեամբ կազմուելէ վերջ ապասարկէները վարձու տրուէին:

Եթէ կալուածներու վարձակալութեան հոգը մինակ մէկ անձի վրայ պիտի թողուի, ալ կալուածոց հոգարարութիւնը զոյութեան ինչ պատճառ ունի: Գահիրէ 27 Յունիս 1905, Մ. Ս. ԲԵՐԵՏԵԱՆ

Ի. Ն. ՊԱՍՏՍՍԻ ԷԶՄԻԱԾՆԻ

Ե. ՅՈՒՑԱԿ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Գումար նախորդ ցուցակի 17,186.25: Հետեւեալ Տեաքը տասնական դր. լիմատ կ'իւրճեան, Ֆրանկիլ Սափրիչեան, Գառնիկ Պատմաճեան, Խաչիկ Լաիրիչեան, Մատուր Մաթիկեան, Մանուէլ Գափաճեան, Խաչօ Ջան, Պօղոս Մթթիկեան, Հայկ Շէրիտեան, Միհրան Ավանեան, Պօղոս Գեորգեան, Աստիկ Զատեան, Նշան Կորկուտեան, Միհրայի Գափազեան, Սարգիս Ա. Դարբինեան, Ա. Պալեան, Միհրայի Ս. Թէվէլեան, Միսիա Միսիան, Գրիգոր Տիկիլեան, Աստուր Բուտեան, Արշակ Յովսէփեան, Երուանդ Միլանեան, Միհրայի Եփրեմեան, Պետրոս Յարթիչեան, Օննիկ Նորիկեան, Ալամ Մարտիրոսեան, Դաւադ զաւակ մը 5 դր. Սարգիս Շահինեան 5, Բակուր Կսկիկեան 5, Աւետիս Գարակիւլեան 5: Գումար 17,466.25 վաւան ճշտութեան: Ա. ՔԱՀ. ՇԱՀԱՅԵԱՆ Գահիրէ 20 Յունիս 1905

ՀԵՈԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վարչապետ, 27 Յունիս.— Զօրքերը վրայ պատեհներու վրայ յարձակեցան և զանազան գրաւեցին: Գահիրէներու հետ կատարուած արիւնք հարուստեան և քաղաքի վրայ զօրքերը գտնուեցան:

Իոմ, 27 Յունիս.— Կատարածներու կրկնութիւնը արդիւնեցաւ գինւորական ջախջախիչ զարմանք և յորդ անձրեկի մը շնորհիւ: 20000 հրեաներ կը փութային:

Իստան, 26 Յունիս.— Անդրական Անթոնի շոգենաւր ֆօթօհայկի մօտ զարմուեցաւ: Գանձակեան գողոց— Նաւու մը, որ ընկղմեցաւ: Ալալիկեաններէն 22ը խղզուեցան 37ը ազատուեցան:

Քրիսթիան, 27 Յունիս.— Շուէտի մէջ կը կատարուին մի քանի զինուորական և նաւային տնօրինութիւններ որոնք աննպաստ ազատութիւն մը յառաջ կը բերեն հոս, թէեւ անոնց համար բացատրութիւն կը տրուի թէ սոսկ նախազգուշական

S. S T E I N

ՆԵՐՑՈՐԾԱՐԱՆ

Ս. ՇԹԻՅՆ

ՀԵՐԱՅԻՑ Ե. Բ. ԽՏԻՎԻՆ

ԱԹԱՊԱ ԷԼ ԽԱՏՐԱ. ԷԶՊԵՐԻՆ

Կրկնութիւն, Այրերու և Տղաներու

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Գինները Չփաւոր են:

ՆԵՐՑՈՐԾԱՐԱՆ

Հիւր արտական վերամարտ (աստիտօր) ազգայնները ընտկարան կը գրկուին:

Բաներ են:

Կը կարծուի թէ Շուէտացի պահապանականներու յարձակողական լեզուին չը նայելով՝ երկու տէրութիւններուն բաժանումը խաղաղական եղանակով պիտի կատարուի:

Բեղերի գուրկ, 27 Յունիս.— Կայսերական ուղարկող մը վարչապետի նախնական պետին կը յանձնուի զօրքերուն ընդհանուր հրամանատարութիւնը: Զօրավար Թէրֆ Տալայեւ լած է վարչապետ այդ անունով գործելու: Զերբախալուեցան 672 հոգի, մեծ մասը հրեայ:

Ս Ա Կ Ա Ր Ա Ն

Երեկ երեկոյան մօտ 1 րո փակուած

Կիրիւլուրէ Պանք	Ա. Ո.	13	1[2
Կէշընէ	"	25	7[8
"	"	26	1[8

Բաւա տի Սթոնթօ		177
Պանք տ'Ալլէն		119
Տէլթա Լայթ	Ա. Ո.	12 11[16
Հելուան		23
Էօ թիւրք	Յրնք.	134
Բաւէ	Ա. Ո.	7 4[16
Ալեքսանդրիա Էրի Էնկ.		14 5[4
Գահիրէ	"	Յր. 1100
Թանթա	"	Ա. Ո. 28
Հալիք Սանիյէ		28 1[16
Բրէտի ֆօնտիէ աքսիօն	Յր.	806
"	"	315
"	"	272 1[2

Ինիւրըն Խոփեպօկմեդ		
Էնտ Էյօնիսի Լիմ.	Ա. Ո.	1 1[4
Ինիւրըն Լալէյս		0.13[16
Էնլըրրադ Էնտ տիլէլըմէնդ		11.
Ինիւր. Լէնտ Էնտ ճէնըրէ Դրըոդ		0.7[8
Ինիւր. Դրըոդ Էնտ Խոփեպօկմեդ		1.3[16
Պեհերա	Ե. Ո.	43 3[4
Նէլթա Լէնտ		2 1[8
Ուորտան		6 1[4
Ինիւրըն Մարէլթ		0.24.
Էնկոյիլէ Հօթիլ		8 13[16

Բաւուն Պրիւրըրի Աղեքս. Յր.		203
"	Գահիրէ	117
Բօթըն միլդ	Ա. Ո.	0.5.3
Օլթ Էնտ Սօտա		33
Զիմէնթօ		68

Սթիւնիկ		3.4.
Անկու— Ամբրիլըն Նալլ		5 1[4
Մէնգալէ		4 3[4
"	Տիֆլըս	Ե. Ղ. 80
Թրամիլէյ Աղեքս. Բրիլ.		133
"	Տիֆլուսան	313

ԲԱՄԱԿ

Լիմբրու. Յունիս 27		
Օրուան փաճառումը,	Հակ.	8000
Որէն Եղիպտականը	"	400
Յունիս Օգոստ.		4.90
Հօկա, Նոյեմ		4.39
պատրաստը		5.5

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԲԱՄԱԿ		
Խախիլն. Պուրս. Աղեքսանդրիա, Յունիս 28		
Նոյ. 190: ի	Բիւլ	13 5[8
Յուն.	"	13 1[2
Մարտ	"	13 11[16
Յունիս	"	14 5[32
Օգոս.	"	14 5[32

